

$$(a + b)S < R,$$

где a и b – расход природных ресурсов в расчете на одного человека для его личных и производственных нужд;

S – численность населения;

R – воспроизводимый объем природных ресурсов.

Очевидно, новая парадигма развития экономики в глобальном масштабе должна ориентироваться не на максимизацию объема потребительских благ, как это представляется в рыночной системе экономических отношений, а на обеспечение полноценного воспроизводства потребляемой природной ресурсной базы. Отсюда вытекает настоятельная потребность в экологизации социально-экономической и производственной сфер, в том числе посредством сокращения потребления ресурсов, производства средств производства, вооружений, уменьшения природоемкости экономики, отказа от экстенсивной добычи сырья и перехода к интенсивным технологиям его комплексной и глубокой переработки, ограничения торговли первичными природными ресурсами, ликвидации материалоемких производств. В рамки всеобщего приоритета следует ввести задачу неувеличения количественных объемов личного потребления, устранения избыточного ассортимента, изменения отношения, например, к личному транспорту и т.д.

Решению задач устойчивого развития наиболее полно отвечает модель постиндустриальной «зеленой» экономики. В основе теории «зеленой» экономики, лежит постулат о том, что экономика является зависимым компонентом природной среды, в пределах которой она существует и является ее частью [2]. Теория «зеленого» развития и «зеленой» экономики базируется на следующих принципах: недопустимо бесконечно расширять сферу влияния в ограниченном пространстве; все на поверхности Земли является взаимосвязанным; невозможно требовать удовлетворения бесконечно растущих потребностей в условиях ограниченности ресурсов.

Для эффективной реализации в постсоветских странах концепции «зеленой» экономики необходимо придать ей статус важнейшего приоритета государственной политики в области социально-экономического развития на ближайшие годы, консолидировать на этом направлении деятельность институтов гражданского общества, объединить усилия органов государственной власти и управления различных уровней и частного капитала.

НАУКОВЕ ВИВЧЕННЯ ЯКОСТІ РЕКУЛЬТИВОВАНИХ ЗЕМЕЛЬ І ЗАЛУЧЕННЯ ЇХ ДО СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ОБОРОТУ

Овчинникова Т.В., ДВНЗ «НГУ», м. Дніпропетровськ

При доволньому, без дотримання проекту, виконанні гірничотехнічної рекультивації показники бонітету ґрунтів за величиною повинні підкорятися нормальному закону розподілу. Якщо рекультивація проводиться відповідно до

проекту, то показники якості відновлених земель за величиною мають мінімальний розкид, а величини, що спостерігаються, потрапляють в інтервал, близький до нормативного (проектного) з максимальною імовірністю.

Зроблено перевірку на нормальність розподілу потужності родючого шару, вмісту гумусу і гігроскопічної води в ґрунті на різних кар'єрах ОГЗКу. Перевірка здійснена за критерієм згоди Колмогорова. У результаті аналізу встановлено, що розглянуті показники бонітету відновлених земель, як правило, не розподіляються за нормальним законом, хоча мають значні коливання за величиною (табл. 1). Виходить, що якість насипного шару не формується випадковим чином, а на нього дуже впливають окремі фактори.

Таблиця 1. Перевірка на нормальність розподілу показників якості рекультивованих земель

Кар'єр	Потужність чорноземного шару		Вміст гумусу		Вміст гігроскопічної води	
	коефіцієнт варіації	імовірн. прийняття гіпотези	коефіцієнт варіації	імовірн. прийняття гіпотези	коефіцієнт варіації	імовірн. прийняття гіпотези
Чкаловський-1	0,28	0,36	0,16	0,99	0,16	0,74
Запорізький	0,26	0,60	0,08	0,10	0,13	0,74
Шевченківський	0,47	0,10	0,31	0,10	0,10	0,28
Олександрівський	0,23	0,10	0,07	0,80	0,18	0,10
Північний	0,34	0,82	0,10	0,10	0,11	0,40

Статистичний аналіз дозволяє установити наступне. У більшості випадків рекультивація за бонітетом насипного шару здійснюється випадковим чином, рідко формуючи його заданий якісний склад. Показники якості земель відхиляються від середніх значень найчастіше в меншу сторону. Потужність насипного родючого шару, вміст гумусу і гігроскопічної води в ньому розподіляються за законом, що не суперечить нормальному. Площа ділянок, на яких потужність насипного шару чорнозему є задовільною для вирощування сільськогосподарських культур, складає 35% (кар'єр Чкаловський-1), 60% (Шевченківський і Запорізький кар'єри) і 90% (Чкаловський-2) загальної рекультивованої площі. Площі ділянок з потужністю чорноземного шару менш 25 см складають 10...15%. Рекультивовані ділянки з імовірністю 0,8...0,85 мають достатній вміст гумусу в чорноземному шарі (не менш 1,5%), хоча ділянки з низьким вмістом чорнозему складають досить велику площу (15...20% загальної площі відновлених земель). Вміст рухливого азоту в насипному чорноземному шарі рекультивованих ділянок на Шевченківському і Чкаловському-1 кар'єрах є низьким, на Запорізькому і Чкаловському-2 – середнім і підвищеним. Вміст фосфору на всіх кар'єрах – низький, калію – підвищений. Важливим показником бонітету відновлених ґрунтів є коливання

кількісних оцінок їхніх агрохімічних властивостей. Коефіцієнт варіації потужності чорноземного шару змінюється від 0,23 (Олександрівський кар'єр) до 0,47 (Шевченківський). Вміст гумусу і гігроскопічної води коливається в меншому ступені і знаходиться на рівні 0,1...0,2 для всіх кар'єрів. В інтервалі 10...30% знаходяться коефіцієнти варіації вмісту рухливих поживних речовин у ґрунті.

Виконаний статистичний аналіз рекультивованих ділянок дозволяє зробити висновок про те, що у межах ділянок показники бонітету земель мають значні коливання і свідчать про недостатню якість гірничотехнічної рекультивації. З підвищенням рівня коливань якості рекультивованих земель врожайність зернових культур істотно знижується і це призводить до зниження грошової оцінки земель. Практично на відновлених ділянках потужність шару змінюється на 20...30 см, унаслідок чого сільське господарство втрачає зернових 3...5 ц/га. Цей висновок треба враховувати при грошовій оцінці земель.

ПІДВИЩЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ ПРИРОДООХОРОННИХ ЗАХОДІВ У ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННІ

*Зось-Кіор М.В., Луганський національний аграрний університет, м.
Луганськ*

Провідною галуззю сільського господарства України залишається землеробство. Сільськогосподарська освоєність земельного фонду досягла 70%, чого не дозволяє собі жодна з розвинутих країн світу (наприклад у Франції, сягає 41,9%, ФРН – 32,5, США – 26,5%. Розораність сільськогосподарських угідь: у Франції – 48%, Угорщині – 37, Англії – 25, США – 20%). Якісний стан земельного фонду постійно погіршується. Саме тому дослідження економічних механізмів землекористування є актуальним.

Аналіз літературних даних показує, що серед актуальних проблем у цій сфері суспільних відносин важливе місце займає екологічно безпечний стан землі, як природного чинника навколишнього середовища, що впливає на життєдіяльність людини. Проведення земельної реформи в Україні різко змінило цільове використання земель, платність за використання, економічні та ринкові показники землі. Але зміна названих показників не повинна визначити зниження якості і родючості ґрунтів.

В результаті проведення земельної реформи селяни одержали у власність та користування сільськогосподарські угіддя. Україна почала позиціонувати себе на світовому аграрному ринку як впливовий виробник та експортер сільськогосподарської продукції. Разом з тим, проведені аграрні реформи не зумовили підвищення ефективності аграрного виробництва, раціонального використання його земельно-ресурсного потенціалу, сільськогосподарської продукції і гарантування продовольчої безпеки країни.

Багато еколого-економічних проблем можуть бути вирішені шляхом